

Estat Islàmic guanya la guerra a internet

Arran dels atemptats de París, les autoritats cada vegada estan més preocupades per l'hàbil ús que l'Estat Islàmic fa d'internet. Fins ara, però, les contramesures europees han estat ineficaces.

Maik Baumgärtner, Jörg Diehl, Martin Knobbe, Maximilian Popp, Jörg Schindler, Fidelius Schmid, Andreas Ulrich i Wolf Wiedmann-Schmidt
© Der Spiegel

Semblava un cas de megalomania gihadista. “Conquerirem la vostra Roma, trencarem les vostres creus i esclavitzarem les vostres dones. Cada musulmà matarà un ‘croat’”, van escriure els extremistes islàmics, sobretot als Estats Units, la Gran Bretanya, Austràlia, França i Alemanya. El que estava a punt de passar a Occident, van advertir, seria pitjor que qualsevol altra cosa del passat.

Aquestes paraules es van publicar a *Dabiq*, l'elaborada revista en línia de l'Estat islàmic, i van aparèixer al febrer, tot just unes setmanes després dels atacs a la revista satírica *Charlie Hebdo* a París. Ara sabem que els extremistes realment volien dir el que escrivien.

Els recents atacs de París van ser rebuts amb aplaudiments per un sector de la web, i joves islamistes comparteixen reiteradament imatges de ciutadans morts i en estat de xoc a Snapchat i Twitter.

“I no reseu mai per un d'ells quan mor, ni visiteu la seva tomba, perquè no creuen ni en Al·là ni en els seus enviats, i moren com a pecadors”, van escriure

al Facebook seguidors de “Wacht auf” (Desperta), un grup salafista d'Offenbach, prop de Frankfurt. Un seguidor de parla alemanya de la gihad va escriure, suposadament des del “cor del califat”: “L'EI és fort i capaç de venjança”.

En el món de les xarxes socials, l'Estat Islàmic està tenint un efecte devastador, i, fins ara, les autoritats han estat irremediablement en desavantatge.

Una sofisticada propaganda en línia

Les autoritats se sorprenden del nivell de sofisticació amb què uns islamistes suposadament de l'edat de pedra fan ús de tots els canals digitals disponibles. Els estudiosos de l'islamisme han atribuït uns 46.000 comptes de Twitter a propagandistes i seguidors de l'EI.

Hi ha uns 1.000 vídeos de l'EI que circulen per internet. Alguns ensenyen decapitacions a càmera lenta, afusellaments massius i massacres al camp de batalla, però d'altres mostren nens que riuen en escoles, recol·lectors de gra il·luminats artísticament des de darrere i agents de policia dirigint el trànsit. El missatge és clar: Mireu com de poderós i magnífic és el *califat*.

Un vídeo de 9:30 minuts publicat a internet a finals de setembre, que porta per títol “El dia de festa d'un Mujahid”,

representa la meravellosa vida d'“Abu Youssef al-Almani” (Youssef l'alemany), un islamista d'ulls blaus i barba roja. Al vídeo es veu com s'allunya en un cotxe petit d'un desplegament tranquil al front per recollir el seu fill de la casa d'un home que sembla un avi. Després fa una volta per un mercat on les parades estan plenes de productes. Compra bolquers, xocolata i un kalàixnikov de joguina per al seu fill, a qui després vesteix amb un uniforme de l'EI.

Aquesta és la *realitat* fabricada d'una manera emocional i professional que l'EI presenta als seus seguidors a tot el món. Contràriament a la creença generalitzada, aquestes versions romàntiques de la gihad són eines de reclutament més eficaces que les pel·lícules macabres de l'organització.

A l'octubre, la Fundació Quilliam, un grup d'experts britànic, va publicar un

Pierre Vogel, un predicador salafista radical amb seu a Colònia, parla amb la mateixa eloqüència sobre les begudes energètiques, els videojocs i el paradís i té prop de 120.000 fans a Facebook.

article titulat “Documentació sobre el califat virtual”. Per escriure'l, l'investigador Charlie Winter va passar 30 dies estudiant les publicacions de l'EI. Va examinar un total de 1.146 vídeos, documents fotogràfics, arxius d'àudio i altres peces de material propagandístic.

La seva conclusió és que, mentre que la violència brutal és omnipresent en molts documents, més de la meitat idealitzen les zones controlades per l'EI de Síria i l'Iraq com una utopia de l'Orient Mitjà. Altres arxius transmeten un sentiment d'unió i companyonia, i la generositat de l'EI cap als conversos —una representació que és massa bona per ser veritat.

Vídeos perillosament eficaços

Tot i així, el missatge està tenint l'efecte desitjat. Des que l'EI va proclamar en gran el seu califat el juny de 2014,

s'ha registrat un augment significatiu en el nombre de salafistes. Actualment, n'hi ha uns 7.900 en més de 100 xarxes que tenen de 10 a 80 individus. Un alt funcionari de seguretat alemany gairebé sembla resignat quan diu: “La propaganda de l'EI té un gran efecte emocionant que no es pot passar per alt”.

En la majoria dels casos, el missatge dels radicals arriba a aquells joves amb poques perspectives i un panorama gris sobre el futur. L'Estat Islàmic és “el primer grup d'aquest tipus que s'ha adonat del que es pot aconseguir a través de les xarxes socials”, sosté l'ex-agent de l'FBI Ali Soufan. La propaganda islamista a internet actua com un agent incendiari, explica el psicòleg berlinès Ahmad Mansour, un antic islamista que acaba de publicar un llibre titulat *Generation Allah. Warum wir im Kampf gegen religiösen Extremismus umdenken müssen* (“Ge-

neració Al·là: Per què hem de repensar el nostre enfocament en la lluita contra l'extremisme religiós”).

Molts joves musulmans ara obtenen gran part de la seva informació sobre l'islam d'internet, explica Mansour. Cada vegada més viuen en una societat paral·lela digital, manté, en què Facebook, Twitter i Snapchat han substituït les congregacions a la mesquita.

Encara hi ha centres d'oració, com ara la Mesquita d'Al-Nur al barri berlinès de Neukölln, on predicadors de l'odi poden difondre les seves idees. Només poden, però, transmetre el seu missatge en moments específics i a petites audiències.

En canvi, els sermons dels predicadors radicals s'han estès com la pólvora a YouTube. El convers originari de Colònia Pierre Vogel, que parla amb la mateixa eloqüència sobre begudes energètiques, videojocs i el paradís, té prop de 120.000 →

→ seguidors a Facebook. “Les conviccions dels salafistes poden semblar de l’edat de pedra, però són pioners en l’àmbit religiós digital”, explica Mansour.

Per als desertors escolars, aturats i pàries socials, els reclutadors del califat tenen el que sembla un missatge convincent: convertiu-vos en membres d’una elit que està escrivint la història; no seguïu els infidels, seguïu-nos a nosaltres. “Actualment els salafistes són els millors treballadors socials”, critica Mansour.

L’Estat Islàmic també s’ha convertit en una marca global, amb la seva pròpia imatgeria i insígnia: una bandera negra que representa la primera sura de l’Alcorà. Els seus seguidors omplen les seves converses amb frases buides, com ara *Subhanallah* (‘Déu és gloriós’) o *Alhamdulillah* (‘Lloat sigui Déu’). Escolten les seves pròpies cançons, conegudes com a música Nasheed, que sovint no té ni acompanyament musical. La lletra d’una d’aquestes cançons diu així: “Som els soldats de Déu. El nostre camí és el camí del vencedor veritable”.

L’ex-raper alemany Denis Cuspert ha interpretat música Nasheed en nom de l’EI i gaudeix d’un estatus gairebé de culte en els cercles islamistes alemanys. Se’l va declarar mort, una vegada més, després d’un atac aeri dels Estats Units contra Síria el 16 d’octubre, però aquest informe podria haver estat prematur. Les autoritats de seguretat alemanyes creuen que Cuspert continua viu, i citen com a possible prova l’enregistrament d’una conversa entre Síria i Alemanya interceptada després del 16 d’octubre. Si realment continua viu, aquest berlinès podria continuar difonent missatges d’odi contra la seva antiga pàtria.

Els polítics occidentals han estat pràcticament impotents davant de la campanya publicitària professional, global i descentralitzada de l’Estat Islàmic. Al setembre de 2014, funcionaris del Ministeri de l’Interior alemany van declarar que era important reconèixer que “una mena de cultura popular que glorifica l’Estat Islàmic s’està començant a desenvolupar a Alemanya”.

En aquell moment, el ministre de l’Interior, Thomas de Maizière, va prohibir les activitats dels seguidors de l’EI a Alemanya. Des de llavors, qualsevol persona que distribueix símbols al carrer o a internet pot ser enviada a la presó amb una condemna de diversos anys.

EEE

“Els proveïdors s’han tornat més atents des de llavors, i eliminen les proves amb més rapidesa”, diuen els representants del ministeri.

Però aquests representants també saben que gairebé tot el que es publica a internet continua a internet. Qualsevol cosa eliminada a Facebook pot reaparèixer ràpidament a Snapchat, Diaspora o la xarxa social russa vk.com.

Els serveis de missatgeria compliquen especialment la tasca a les autoritats. El principal d’aquests serveis és Telegram, una aplicació gratuïta creada per dos germans russos, Nikolai i Pavel Durov. En teoria la companyia té la seu a Berlín, però també s’ha vinculat, a través de la Gran Bretanya, a empreses tapadora a Belize i les illes Verges britàniques.

La companyia afirma que bloqueja el contingut terrorista, però fins no fa gaire, això no semblava incloure missatges de l’Estat Islàmic. En els últims dies, a Telegram han aparegut imatges d’islamistes repartint caramels pels carrers de Síria per celebrar els atacs de París. “Les autoritats de seguretat ho estan investigant”,

van contestar representants del Ministeri de l’Interior quan se’ls va preguntar sobre Telegram. El 18 de novembre, els creadors d’aquesta aplicació van anunciar que havien bloquejat diverses desenes de comptes de l’EI, i que estan treballant en un mètode senzill perquè els usuaris puguin informar de “contingut públic objectable”.

Iniciatives equivocades

Per a les autoritats, continua sent el joc de la tortuga i la llebre. Aquest estiu –mesos després de la prohibició de les activitats dels seguidors de l’EI– van detenir un nen de 13 anys que intentava trobar algú que el portés fins a Síria. Segons els informes, es va radicalitzar després de rebre informació per WhatsApp. Nois i noies adolescents cada vegada més es creuen els reclutadors del gihadisme. Això explica per què les autoritats no es van sorprendre quan van sentir rumors sobre assassins molt joves involucrats en els atemptats de París.

A Europa, les autoritats es pregunten com poden evitar que els nens i els

Els agents de policia alemanys a la ciutat d'Alsdorf a l'estat alemany de Renània del Nord-Westfàlia van arrestar un nombre de "sospitosos de terrorisme" després dels atemptats de París i unes hores més tard els van posar en llibertat. Baix, el ministre de l'Interior alemany Thomas de Maizière

adolescents caiguin en l'espiral de la radicalització. Fins ara, la resposta una mica impotent de la Unió Europea ha estat presentar als adolescents europeus contraarguments que s'oposen a les representacions romàntiques dels terroristes de la gihad.

Les autoritats de seguretat també busquen "testimonis clau" a tot Europa, és a dir, ex-combatents desencantats i que han tornat de l'Orient Mitjà, i que ara podrien oferir històries creïbles sobre la vida quotidiana inhumana sota el mandat de l'EI. L'únic problema és que no n'estan trobant gaires. És cert que hi ha molts ex-combatents que es peneixen d'haver anat a Síria o l'Iraq, però això no vol dir que hagin desenvolupat cap afecte pels països europeus dels quals procedien.

A Alemanya, l'Agència Federal per a l'Educació Cívica està desenvolupant una contraofensiva virtual amb l'ajuda d'estrelles de YouTube, com ara el setciències berlinès Florian Mundt, àlies LeFloid, que fins i tot va poder entrevistar la cancellera Merkel a l'estiu, i Hatice Schmidt, que normalment es dirigeix a desenes de milers de noies adolescents amb consells de maquillatge.

Schmidt va començar a explicar conceptes clau sobre l'islam des d'una perspectiva fonamentada sota l'etiqueta #whatIS. Els usuaris de YouTube gaudeixen de la "credibilitat substancial de la web", diu el cap de l'Agència Federal per a l'Educació Cívica Thomas Krüger. "Esperem un efecte viral".

Podria haver-se d'esperar durant molt de temps, diu l'investigador sobre gihadisme Nico Prucha, de Viena. Els contraarguments promoguts pel Govern no són la manera de penetrar en les xarxes de simpatitzants de l'EI, explica. És molt clar, explica Prucha, que Occident no té una estratègia per combatre la ideologia de l'EI. "Som com boxejadors que llancen cops de puny en la foscor", afegeix.

El reconegut expert en terrorisme Peter Neumann, professor al King's College

de Londres, hi està d'acord. "A mesura que l'establishment s'incomoda i condemna l'EI, més joves s'hi senten atrets". L'única opció és oferir-los un programa amb un atractiu similar, explica, assenyalant que Alemanya va al darrere de països com la Gran Bretanya i els Països Baixos pel que fa a la prevenció. Segons Neumann, Berlín no té ni objectius ni estructura. "Alemanya necessita un pla d'acció nacional", afegeix.

Hi ha hagut alguns enfocaments prometedors, explica Neumann. A Bremen, per exemple, una iniciativa de mediació intercultural anomenada Kitab ja gestiona 150 casos. Molts joves estaven a punt de marxar cap a Síria, però l'organització va aconseguir dissuadir-los amb converses i activitats intensives. El projecte està dirigit per dos educadors que treballen a temps parcial. "Una broma", segons Neumann.

En el futur, una oficina nacional coordinarà la tasca preventiva d'iniciatives com Kitab. La Comissió de Pressupost del Parlament alemany va aprovar recentment un pressupost de 300.000 euros per al programa.

Neumann, però, creu que els Governos també han de treballar de la mà amb els representants de les xarxes socials per aturar la propagació de la cultura pop islamista, i que haurien de posar en marxa un fons comú per finançar projectes addicionals. "Imaginem-vos això: Anuncieu un concurs a YouTube en què es demana als concursants que expliquin per què l'EI és negatiu. El guanyador rep 10.000 euros. I en poc temps tenim 5.000 vídeos. Quatre mil no valen per a res, però n'hi ha 1.000 que funcionen... 1.000 vídeos contra la propaganda de l'EI". Recentment va portar aquesta idea als Estats Units, explica Neumann, i fins i tot el subsecretari d'Estat es va reunir amb ell durant una hora. "Tothom va pensar que era una gran idea".

Fins ara, però, encara no se n'ha fet res. ●